

NABOKOV

VLADIMIR

Povestiri

Traducere din limba rusă și note
de Adriana Liciu

Traducere din limba engleză și note
de Veronica D. Niculescu și Anca Băicoianu

POLIROM
2019

Cuprins

Naluca	5
Aici se vorbește rusește	10
Lovitura de aripă	23
Răzbunare	49
<i>La Veneziana</i>	59
Încăierarea	97
O poveste	105
Povestea de Craciun	120
Vizită la muzeu	128
Întâlnirea	141
Muzică	151
Rigă	159
Frumoasa	172
Fum toropitor	178
Primăvară la Fialta	186
Mademoiselle O	211
Vasili Șișkov	232
La Alep, odată...	240
Un poet uitat	254
Prima iubire	270
Surorile Vane	282
Natasa	302

Spunând asta, scoase cu degete distrase contractul nostru și îl rupse în bucățele care, precum fulgii de nea, prinseră să cadă într-o scuipătoare masivă.

— Cine-i maimuța asta bătrână? întrebă referitor la portret un ins cu maiou vărgat și, cum bunicul prietenului meu era înfățișat cu un trabuc în mână, un alt glumet scoase o țigară și se pregăti să fumeze lângă portret.

— Haideti să ne înțelegem asupra prețului, spuse eu. Și în orice caz, să plecăm de-aici.

— Faceți loc, domnilor, strigă *monsieur* Godard, îndepărtând curioșii. În capătul sălii era un culoar pe care nu-l observasem înainte; ne croirăm drum într-acolo. Eu nu pot să decid nimic, spuse *monsieur* Godard strigând ca să acopere zgomotul. O decizie este bună numai atunci când este susținută de lege. Trebuie să mă sfătuiască mai întâi cu primarul, care tocmai a murit și încă n-a fost ales. Cred că de cumpărat portretul nu veți reuși, dar eu țin să vă mai arăt și alte comori ale noastre.

Ne trezirăm într-o sală de dimensiuni ceva mai mari. Acolo, pe o masă lungă, sub sticlă, erau deschise cărți răscoapte, groase, cu pete galbene pe filele grosolane. De-a lungul pereților stăteau păpuși militare în botfori cu manșoane.

— Haideti să discutăm, începui eu să-l implor pe *monsieur* Godard, încercând să-i orientez piruetele spre sofaua de pluș dintr-un colț.

Dar mă împiedica paznicul. Scuturând din singura mână, ne ajunsese din urmă însoțit de vesela herghelie de tineri, dintre care unul își pusese pe cap o cască de aramă cu o pată rembrandtiană de lumină.

— Dați-o jos, dați-o jos! strigă *monsieur* Godard și un brânci din partea cuiva o făcu să zboare cu zgomot de pe capul derbedeului.

În fine, într-o încăpere mohorâtă, dar splendidă, dedicată istoriei mașinilor cu abur, am reușit să-mi opresc pentru o clipă nepăsătoarea călăuză.

— De-ajuns, am strigat, plec. O să vorbim mâine...

El nu mai era. M-am întors, am văzut la câțiva centimetri de mine roțile înalte ale unei locomotive asudate și m-am chinuit mult ca să găsească printre machete de gări drumul înapoi... Ce ciudat ardeau în întuneric luminile lila de semnalizare, în spatele evantaiului de șine ude, cum se strângea biata mea inimă... Brusc, se schimbă din nou totul: în fața mea se întindea un culoar nesfârșit de lung, unde era o mulțime de dulapuri de birou și de oameni care se grăbeau imperceptibil, și năpustindu-mă într-o parte, m-am trezit printre mii de instrumente muzicale – într-un perete de oglindă se reflecta o anfiladă de pianе cu coadă, iar la mijloc era un bazin cu un Orfeu de bronz pe un bloc de piatră verde. Tema apei nu se sfârșea aici, căci, aruncându-mă înapoi, am nimerit în secția de fântâni arteziene, pâraie, heleșteie, și nu era ușor de mers pe marginea lor sinuoasă și lunecoasă.

Din când în când, ba într-o parte, ba în cealaltă, scări de piatră cu băltoace pe trepte, care mă înfricoșau într-un fel straniu, duceau în prăpăstii cețoase, de unde răzbăteau fluierături, zdrângăneală de veselă, tăcânit de mașini de scris, bătăi de ciocan și multe alte zgomote, ca și cum acolo ar fi fost niște săli de expoziție care deja se închideau sau la care încă se mai lucra. Pe urmă m-am pomenit în întuneric, unde m-am împiedicat de o mobilă misterioasă, până când, zărind o luminiță roșie, am ieșit pe o platformă care zăngănea sub mine... Iar după ea se deschise deodată un salon în stil empire, mobilat cu gust, luminos, dar nici țipenie, nici țipenie... Îmi

era deja nespuse de frică, dar de fiecare dată, imediat ce mă răsuceam și încercam să mă întorc pe culoarele prin care mai trecusem, mă trezeam într-un loc pe care nu-l văzusem încă – o grădină de iarnă cu hortensii și cu geamuri sparte, în spatele cărora se vedea o noapte artificială, sau un laborator pustiu, cu alambicuri prăfuite pe mese. În sfârșit, dădui buzna într-o încăpere unde erau niște cuiere încărcate monstruos cu paltoane negre și șube de astrahan; acolo, în adâncul din spatele ușii, răsunară deodată aplauze, dar când am deschis larg ușa nu era nici un teatru, ci doar o păclă moale, o ceață contrafăcută de minune, cu pete absolut convingătoare de felinare stradale. Mai mult decât convingătoare! M-am mișcat într-acolo și, dintr-odată, o senzație îmbucurătoare și indubitabilă de realitate a înlocuit, în sfârșit, toată parșivenia aceea ireală în care mă zvârcolisem pân-acum o clipă. Piatra de sub picioarele mele era un trotuar adevărat, acoperit cu o zăpadă cu miros minunat, abia așternută, pe care rarii trecători reușiseră deja să lase urme proaspete, negre. Inițial, liniștea și umezeala de zăpadă a nopții, care îmi erau cumva uimitor de cunoscute, mi-au făcut plăcere după febrilele mele rătăciri. Am început să-mi închipui increzător unde ieșisem de fapt și de ce era zăpadă, și ce felinare erau acelea care scânteiau peste măsură dar tulbure, ici-colo, în întunericul maro. M-am uitat în jur și, aplecându-mă, chiar am atins o bornă de piatră... Pe urmă m-am uitat la palma mea plină cu o răceală granulată, udă, de parc-aș fi crezut că aveam să citesc în ea o explicație. Am simțit cât de ușor, cât de naiv sunt îmbrăcat, dar conștiința clară a faptului că ieșisem din hațișurile muzeului în libertate, din nou în viața adevărată, conștiința asta era încă atât de puternică, încât în primele două, trei minute n-am simțit nici mirare, nici frică.

Continuându-mi inspectarea înceată, m-am uitat la casa lângă care stăteam – și pe loc mi-au atras atenția treptele metalice cu balustrade, care coborau prin zăpadă la subsol. Am simțit o înțepătură în inimă și cu o curiozitate deja nouă, neliniștită, m-am uitat la caldarâm, la acoperământul lui alb pe care se întindeau linii negre, la cerul brun-cenușu pe care eșua când și când o lumină stranie și la parapetul gros care era ceva mai încolo: după el se simțea o surpătură, scârțâia și gălgâia ceva, iar mai departe, într-o adâncitură a beznei, se întindea un lanț de lumini mițoase. Scârțâind cu pantofii uzi prin zăpadă, am făcut câțiva pași, uitându-mă întruna la casa întunecată din dreapta: la o singură fereastră ardea în tihnă o lampă sub un capac verde de sticlă. Iată, porțile de lemn închise... Acolo sunt, probabil, obloanele unei prăvălii adormite... Și, la lumina felinarului a cărui formă îmi striga deja de mult imposibila lui veste, am deslușit capătul inscripției: „...*inka sapog*”¹. Dar nu zăpada, nu zăpada ștersese semnul tare².

— Nu, acuși mă trezesc, am rostit cu voce tare și, tremurând, cu înțepături în inimă, m-am întors, am plecat, m-am oprit iar – și undeva răsuna, îndepărtându-se, o bătaie moale, leneșă și egală de copite, și zăpada stătea ca o tichie pe borna puțin strâmbă, și prindea deja vag să se albească și stiva de lemne de după gard, și știam de acum iremediabil unde mă aflu. Vai! Asta nu era Rusia din memoria mea, ci cea adevărată, de astăzi, impusă mie, înrobită fără speranță și iubită de mine fără speranță. O semifantomă într-un costum ușor, străin, stătea pe zăpada

---

1. *Pocinka sapog* (în rusă în orig.) – „cizmărie”.

2. Semn al alfabetului rusesc, existent în ortografia veche a cuvântului respectiv, dar dispărut din el în ortografia nouă, de după Revoluție.

indiferentă, într-o noapte de octombrie, undeva pe Moika sau Fontanka, dar poate și pe Canalul Obvodnii – și ar fi trebuit să fac ceva, să merg undeva, să fug, să-mi apăr cu sălbăticie fragila viață clandestină. O, cât de des mi se întâmplase deja să simt ceva asemănător, dar acum era realitate, era real totul – și aerul parcă cernut cu zăpadă, și canalul care nu înghețase încă, și viviera, și pătratul deosebit al ferestrelor întunecate și galbene. Din ceață îmi ieși în întâmpinare un om cu o cușmă, cu servietă sub braț, și îmi aruncă o privire mirată, iar pe urmă, după ce trecu, se mai întoarse o dată. Am așteptat până a dispărut din vedere și atunci am început să scot teribil de repede tot ce aveam prin buzunare, și să rup, să arunc în zăpadă, să bătătoresc – hârtii, o scrisoare de la sora mea din Paris, cincisute de franci, batista, țigările, dar ca să mă descotorosesc complet de toți solzii de emigrant ar fi trebuit să jupoi de pe mine și să distrug haine, lenjerie de corp, încălțăminte, tot – să rămân ideal de gol; și deși tremuram și-așa de dor și de frig, am făcut ce-am putut.

Dar gata. N-am să mă apuc să povestesc nici cum am fost reținut, nici despre încercările prin care aveam să mai trec. E suficient să spun că mi-au trebuit neînchipuit de multă răbdare și eforturi ca să trec înapoi granița și că de-atunci m-am jurat să îndeplinesc însărcinările date de sminteala altuia.

(1939)

Traducere de Adriana Liciu